

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI KAATOPAIKOISTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Asetus korvaisi nykyisen samannimisen valtioneuvoston päätöksen, joka on kaatopaikoista annetun neuvoston direktiivin keskeinen täytäntöönpanosäädös. Uusi asetus perustuisi suurelta osin nykyiseen valtioneuvoston päätökseen. Rakenteellisesti sääntelyä kuitenkin muutettaisiin siten, että nykyisin säädöksen liitteisiin sisältyvät asiat siirrettäisiin pääosin asetuksen pykäliin. Asetuksessa käytettyä käsitteistöä tarkistettaisiin vastaamaan uuden jätelain ja sen nojalla jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen terminologiaa.

Sääntelyä kehitettäisiin kaatopaikkojen aiheuttamien metaanipäästöjen ja suotovesikuormituksen vähentämiseksi. Tämän mukaisesti täsmennettäisiin nykyisiä säännöksiä, joilla rajoitetaan biohajoavien ja muiden orgaanisten jätteiden hyväksymistä tavanomaisen jätteen kaatopaikoille. Uudet rajoitukset koskisivat jätettä, jonka orgaanisen hiilen kokonaismäärä tai hehkutushäviö ylittää määritellyt raja-arvot. Jätteet olisi testattava mainittujen ominaisuuksien selvittämiseksi. Rajoitukset eivät koskisi eräitä erikseen mainittuja jätteitä. Lupaviranomainen voisi asetuksessa määritellyin edellytyksin myöntää poikkeuksia rajoituksista. Lisäksi asetuksella pantaisiin täytäntöön kaatopaikkadirektiivin muuttamista koskeva neuvoston direktiivi, jossa on säännökset nestemäisen elohopean väliaikaisesta varastoinnista.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2013. Säännöksiä, joilla rajoitetaan biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen hyväksymistä tavanomaisen jätteen kaatopaikalle, sovellettaisiin 1 päivästä tammikuuta 2016, rakennus- ja purkujätteiden osalta kuitenkin täysimääräisesti vasta 1 päivästä tammikuuta 2020.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Vuoden 1993 jätelain (1072/1993) nojalla kaatopaikoista annettu valtioneuvoston päätös (861/1997), jäljempänä valtioneuvoston päätös, on tarpeen uudistaa kokonaisuudessaan.

Valtioneuvoston päätöksessä käytettyä **terminologiaa** on tarkistettava uuden jätelain (646/2011) ja jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012, jäljempänä jäteasetus) säännösten mukaisen käsitteistön mukaiseksi. Valtioneuvoston päätöstä on päivitettävä myös siten, että siihen sisällytetään

tarvittavat säännökset metallisen (nestemäisen) **elohopean** väliaikaisesta varastoinnista annettujen uusien EU-säädösten täytäntöönpanemiseksi.

Kaatopaikoista aiheutuvien metaanipäästöjen vähentämiseksi on tarpeen tarkistaa ja täsmentää valtioneuvoston päätöksen säännöksiä, joilla rajoitetaan **biohajoavan ja muiden orgaanisten jätteiden** sijoittamista tavanomaisen jätteen kaatopaikoille. Teknologian Tutkimuskeskus VTT on ympäristöministeriön toimeksiannosta koonnut tausta-aineistoa kaatopaikoista annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamiseksi siten, että siihen sisällytettäisiin kattavat rajoitukset biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen sijoittamiselle kaatopaikoille (VTT:n 24.4.2012 päivätty taustamuistio kaatopaikoista annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamista varten, jäljempänä VTT:n taustamuistio).

Samanaikaisesti esiteltävässä erillisessä esityksessä ehdotetaan jäteasetusta muutettavaksi siten, että siinä vastaavasti rajoitettaisiin orgaanista ainesta sisältävien yhdyskunta- ja rakennus- ja purkujätteiden sekä näiden jätteiden käsittelyssä syntyvien jätteiden hyödyntämistä maantäytössä.

2 Nykytila

2.1 Yhteisölainsäädäntö

Kaatopaikoista annettu neuvoston direktiivi (1999/31/EY), jäljempänä kaatopaikkadirektiivi, oli pantava täytäntöön jäsenmaissa viimeistään 16 päivänä heinäkuuta 2001. Siinä on useita siirtymäaikoja. Velvoitteet tulevat sovellettaviksi porrastetusti, eräiden velvoitteiden osalta vasta vuonna 2016.

Kaatopaikkoihin sovelletaan myös ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annettua direktiiviä 96/61/EY, jäljempänä IPPC-direktiivi. Siinä säädetään muun ohella kaatopaikkojen lupamenettelystä. IPPC-direktiivin kaatopaikkoja koskevat säännökset on nyttemmin sisällytetty teollisuuden päästöistä annettuun direktiiviin 2010/75/EU.

Kaatopaikkadirektiivissä säädetään yksityiskohtaisesti muun ohella kaatopaikoille asetettavista teknisistä vaatimuksista, kaatopaikan käytöstä poistamisesta ja jälkihoidosta sekä kaatopaikan valvonnasta ja tarkkailusta. Jätteiden kaatopaikkakelpoisuusmenettelystä ja kelpoisuuskriteereistä säädetään kaatopaikkadirektiivin 16 artiklan ja liitteen II mukaisista perusteista ja menettelyistä jätteen hyväksymiseksi kaatopaikoille annetussa neuvoston päätöksessä 2003/33/EY, jäljempänä neuvoston päätös, jota on tullut soveltaa 16 päivästä heinäkuuta 2005.

Elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja –seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisesta varastoinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1102/2008, jäljempänä elohopea-asetus, säännösten mukaan elohopeaa voidaan kaatopaikkadirektiivin 5 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädetyn nestemäisen jätteen sijoittamiskiellon

estämättä varastoida säiliössä väliaikaisesti yli vuoden ajan tai pysyvästi tiettytyyppisillä kaatopaikoilla. Edellytyksenä on, että noudatetaan metallisen elohopean varastoinnille asetettavia erityisvaatimuksia, joista säädetään kaatopaikkadirektiivillä. Tämän mukaisesti kaatopaikkadirektiiviin on neuvoston direktiivillä 2011/97/EU sisällytetty elohopean väliaikaista varastointia koskevat lisävaatimukset, jotka mahdollistavat metallisen elohopean väliaikaisen varastoinnin. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan säädetty elohopean pysyväisvarastoinnille asetettavista vaatimuksista, joten tällainen varastointi ei ole vielä mahdollista.

Kaatopaikkadirektiivissä edellytetään, että jäsenvaltiot vähentävät **biohajoavien jätteiden** sijoittamista kaatopaikoille asteittain vuosina 2006–2016. Direktiivin mukaan biohajoavaa yhdyskuntajätettä saa sijoittaa kaatopaikoille vuonna 2006 enintään 75 prosenttia, vuonna 2009 enintään 50 prosenttia ja vuonna 2016 enintään 35 prosenttia laskettuna vuonna 1994 syntyneestä Euroopan tilastokeskukselle (Eurostat) ilmoitetusta ja viraston tilastoimasta biohajoavan yhdyskuntajätteen määrästä. Suomessa vuodelle 2016 asetettu raja-arvo tarkoittaa, että kaatopaikoille saa tuolloin sijoittaa enintään 0,7 miljoonaa tonnia biohajoavaa yhdyskuntajätettä.

Kaatopaikkadirektiivissä säädetään lähinnä vain pysyvän jätteen ja vaarallisen jätteen kaatopaikoille sijoitettavan jätteen biohajoavan ja muun orgaanisen aineksen enimmäispitoisuuksille asetetuista raja-arvoista. Raja-arvot ilmaistaan orgaanisen hiilen kokonaismääränä (TOC), hehkutushäviönä (LOI) ja liuenneena orgaanisena hiilenä (DOC). Raja-arvoja voidaan kaatopaikkaan ja jätteeseen liittyvän ympäristönsuojelun kokonaisarviointin perusteella viranomaisen päätöksellä tietyin edellytyksin korottaa. Tavanomaisen jätteen kaatopaikalle sijoitettaville jätteille on määritelty orgaanisen aineksen enimmäispitoisuudet vain eräissä erityistapauksissa (taulukko 1).

Taulukko 1. Kaatopaikkadirektiivissä erilaisille kaatopaikoille sijoitettaville jätteille säädetyt TOC-, LOI - ja DOC -raja-arvot (VTT:n taustamuistio).

Jäte- ja kaatopaikkaluokka	LOI ¹ p-%	TOC ² p-%	DOC ^{2,3} mg/kg k.a.
Jätteen sijoitus pysyvän jätteen kaatopaikalle	e.m.	3	500
Kipsipohjaisten jätteiden ja niiden kanssa sijoitettavien tavanomaisten jätteiden sijoitus tavanomaisen jätteen kaatopaikalle	e.m.	5	800
Vakaan reagoimattoman vaarallisen jätteen ja sen kanssa sijoitettavan tavanomaisen jätteen sijoitus tavanomaisen jätteen kaatopaikalle	e.m.	5	800
Jätteen sijoitus vaarallisen jätteen kaatopaikalle	10	6	1000

¹LOI ja TOC ovat vaihtoehtoisia määrittämiä vaarallisen jätteen jätteelle

²TOC ja DOC-raja-arvojen tulee molempien alittua

³DOC määritetään jätteen vesiravistelun uutteesta

e.m. = ei määritelty

Neuvostolle ja Euroopan parlamentille biojätteen jätehuollon tulevaisuudesta Euroopan Unionissa annetussa komission tiedonannossa (KOM(235)2010 lopullinen) suositellaan, että jäsenmaat mahdollisimman pian luopuvat

käsittlemättömän biojätteen sijoittamisesta kaatopaikoille. Tähän liittyen komission työohjelmassa on ehdotuksen tekeminen kaatopaikkadirektiivin muuttamiseksi siten, että biohajoavien jätteiden sijoittamista kaatopaikalle rajoitettaisiin nykyistä tiukemmin. Myös jätteistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (2008/98/EY), jäljempänä jätedirektiivi, säädetyn jätehierarkian mukaan biohajoavat (ja muut jätteet) on kaatopaikalle sijoittamisen sijasta ensisijaisesti kierrätettävä ja toissijaisesti hyödynnettävä energiana.

2.2 Kansallinen lainsäädäntö

Kaatopaikoista ja jätteiden sijoittamisesta niille säädetään nykyisin yleisesti jätelaisissa ja jäteasetuksessa sekä yksityiskohtaisesti kaatopaikoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä, joka on kaatopaikkadirektiivin keskeinen täytäntöönpanosäädös. Kaatopaikan ympäristölupaa koskeva hakemus käsitellään ympäristönsuojelulaisissa (86/2000) säädettyssä järjestyksessä. Ympäristönsuojeluasetuksessa (169/2000) säädetään muun ohella kaatopaikan lupahakemuksen sisällöstä ja lupapäätökseen sisällytettävistä seikoista.

EU:n elohopea-asetuksen säännökset, jotka mahdollistavat metallisen **elohopean** väliaikaisen varastoinnin maan päälle ja maahan, ovat sellaisinaan voimassa jäsenvaltioissa. Edellytyksenä tällaisen varastoinnin hyväksymiselle on, että siinä noudatetaan kaatopaikkadirektiivin muuttamisesta annettuun neuvoston direktiiviin 2011/97/EU perustuvia metallisen elohopean varastointia koskevia lisävaatimuksia.

Kaatopaikoista annetulla valtioneuvoston päätöksellä rajoitetaan yleisesti **biohajoavan jätteen** sijoittamista kaatopaikalle. Säädöksen mukaan tavanomaisen jätteen kaatopaikalle ei saa sijoittaa sellaista asumisessa syntynyttä jätettä sekä ominaisuudeltaan ja koostumukseltaan siihen rinnastettavaa teollisuus-, palvelu- ja muussa toiminnassa syntynyttä jätettä, josta suurinta osaa biohajoavasta jätteestä ei ole kerätty erillään muusta jätteestä hyödyntämistä varten. Vastaavasti kuin kaatopaikkadirektiivissä, valtioneuvoston päätöksellä rajoitetaan lisäksi pysyvän ja vaarallisen jätteen kaatopaikoille sekä eräiden tavanomaisen jätteen kaatopaikoille sijoitettavia jätteitä niiden sisältämän orgaanisen aineksen pitoisuuden perusteella.

Kaatopaikkadirektiivissä säädettyjen biohajoavan jätteen sijoittamista kaatopaikalle koskevien vähentämistavoitteiden saavuttamista edistetään lisäksi muun muassa jäteverolaililla (1126/2010) sekä materiaali- ja jätekohtaisin säädöksin, kuten keräyspaperista, pakkauksista ja pakkausjätteistä sekä rakennus- ja purkujätteiden talteenotosta ja hyödyntämisestä annetuin säännöksin (883/1998, 962/1997 ja 179/2012).

Muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveysturvallisuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta (sivutuoteasetus) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 ja sen toimeenpanoasetuksen (EY)

N:o 142/2011 mukaan voidaan eräitä orgaanisia eläinperäisiä sivutuotteita hävittää sijoittamalla hyväksytylle katopaikalle.

2.3 Eräiden maiden lainsäädäntö

Jäljempänä tarkastellaan kaatopaikkadirektiivin täytäntöönpanoa eräissä maissa vain siltä osin kuin niissä on asetettu erityisiä vaatimuksia biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen sijoittamiselle tavanomaisen jätteen kaatopaikalle (taulukko 2).

Taulukko 2. Rajoituksia orgaanisen jätteen sijoittamisessa tavanomaisen jätteen kaatopaikoille eräissä Euroopan maissa (VTT:n taustamuistio).

Maa	Jätteen sijoitus tavanomaisen jätteen kaatopaikalle	LOI %	TOC %	DOC mg/kg k.a.
Suomi	Suurin osa biohajoavasta jätteestä on poistettava keräyksellä tai käsittelyllä	e.m.	e.m.	e.m.
Tanska	Polttokelpoisen jätteen sijoittaminen kaatopaikalle on kielletty	e.m.	e.m.	e.m.
Ruotsi	Orgaanisen jätteen sijoittaminen kaatopaikalle on kielletty	e.m.	10	e.m.
Norja	Biohajoavan jätteen sijoittaminen kaatopaikalle on kielletty	20	10	e.m.
Saksa	TOC-rajoitus estää orgaanisen aineen kaatopaikkauksen; poikkeuksena MB-jäte, jolle erilliset kriteerit.	5	3	800
Itävalta	TOC-rajoitus estää orgaanisen aineen kaatopaikkauksen (sekalaisten jätteiden massasijoitus); poikkeuksena MB-jäte ¹ , jolle erilliset kriteerit.	8	5	2500

e.m. = ei määritelty

¹MB-jäte on mekaanisbiologisessa käsittelyssä syntyvä aines

Maissa, joissa on kielletty vain biohajoavan jätteen sijoittaminen, hyväksytään muun orgaanisen jätteen kaatopaikkasijoitus, jos osoitetaan, että jäte ei ole biohajoavaa (esimerkkinä muovijätteet). Jos biohajoavuuden määrittelyssä käytetään TOC:tä tai LOI:ta, rajoitus estää myös muun kuin orgaanisen aineksen sijoittamisen kaatopaikalle.

2.4 Käytäntö

Suomessa oli vuonna 2010 käytössä 57 julkista ja 74 yksityistä tavanomaisen jätteen kaatopaikkaa. Lisäksi käytössä oli 189 maankaatopaikkaa ja 23 vaarallisen jätteen kaatopaikkaa. Suurin osa kaatopaikoille sijoitetuista jätteistä oli erilaista mineraalista jätettä. Maankaatopaikat eivät kuulu kaatopaikoista annetun valtioneuvoston päätöksen soveltamisalaan.

Biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen kaatopaikalle sijoittamista koskevat suunnitellut rajoitukset koskisivat VTT:n taustamuiston mukaan yhteensä noin 2 miljoonaa tonnia nykyisin kaatopaikoille sijoitettavia yhdyskunta- ja tuotantojätteitä (taulukko 3). Ne olisi vastedes hyödynnettävä tai esikäsiteltävä ennen sijoittamista kaatopaikalle.

Taulukko 3. Arvio kaatopaikoille nykyisin sijoitettavista jätteistä, joille orgaanisen aineksen sijoittamista koskevien rajoitusten johdosta olisi kehitettävä korvaavaa käsittelyä (VTT:n taustamuistio).

Jätevirta	Vaihtoehtoinen käsittely	Haasteet	Määrä (arvio) 1000 t/a
Sekalaiset yhdyskuntajätteet ja niiden käsittelyn rejektit	<ul style="list-style-type: none"> • Syntypaikkalajittelu ja kierrätys • Poltto arinakattilassa • Esikäsittely ja leijupoltto 		1100
Rakennusjätteet ja niiden käsittelyn rejektit	<ul style="list-style-type: none"> • Syntypaikkalajittelu • Poltto • Mineraalien kaatopaikkasijoitus tai maanrakennuskäyttö 	<ul style="list-style-type: none"> • Käsittelystä riippuen orgaanisten rejektien määrä merkittävä 	500
Puhdistamolietteet	<ul style="list-style-type: none"> • Biologinen käsittely • Poltto 	<ul style="list-style-type: none"> • Biologisen lopputuotteen käyttö • Polton energiatase 	50-200 ¹
Sekalainen muovi- ja paperijäte	<ul style="list-style-type: none"> • Poltto 		10 ²
Elintarviketeollisuuden jätteet	<ul style="list-style-type: none"> • Biologinen käsittely • Bioenergian tuotanto • Poltto 	<ul style="list-style-type: none"> • Lopputuotteen, rejektin ja/tai tuhkan laatu 	0 ³
Metsäteollisuuden jätteet	<ul style="list-style-type: none"> • Poltto 		2 ⁴
Pilaantunut maa-aines , jossa paljon orgaanista ainesta	<ul style="list-style-type: none"> • Kehittynyt käsittely 	<ul style="list-style-type: none"> • Ei valmista ratkaisua olemassa 	
Autopaloittamojätteet	<ul style="list-style-type: none"> • Mekaaninen käsittely ja poltto • Biologinen käsittely 	<ul style="list-style-type: none"> • Sisältää vaarallisia aineita • Sekalainen sisältö 	70
Kompostoinnin seulan ylitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Jalostaminen tuotteeksi • Biologinen käsittely • Poltto 		100 ⁵

¹Vesilaitosyhdistys arvioi puhdistamolietettä sijoitettavan kaatopaikalle n. 50 kt/a ja Tilastokeskus kaikkea lietettä n. 200 kt/a

²Tilastokeskuksen arvio kaikesta paperi- pahvi-, muovi- ja kumijätteenä kaatopaikalle sijoitetusta jätteestä 2010

³Elintarviketeollisuusliiton mukaan jätteitä sijoitetaan kaatopaikalle vain poikkeustapauksissa

⁴Metsäteollisuus ry arvioi lietteiden, soodasakan ja meesajätteiden kokonaismääräksi 700 kt/a; kielto voisi vaikuttaa osaan tästä jätteestä

⁵Arvio vuodelle 2005 olettaen 50 % rejektimäärän kompostoidusta biojätteestä ja lietteestä

Sekalaista yhdyskuntajätettä sijoitettiin kaatopaikalle vuonna 2010 noin 1,1 miljoonaa tonnia. Toteutetun syntypaikkalajittelun johdosta siinä oli biohajoavaa ainesta arviolta 60 prosenttia eli noin 0,7 miljoonaa tonnia. Vuonna 1994 kaatopaikalle sijoitetun biohajoavan aineksen määrä oli noin 1,3 miljoonaa tonnia.

VTT:n arvion mukaan teollisessa toiminnassa syntyi kaatopaikalle sijoitettavaa orgaanista ainesta sisältävää tuotantojätettä yhteensä noin 0,9 miljoonaa tonnia. Jäte syntyi pääasiassa rakentamis- ja purkutoiminnassa, jäteveden puhdistamisessa ja jätteiden käsittelyteollisuudessa.

Metsäsektorin orgaaniset jätteet koostuivat pääasiassa puusta, lietteestä ja paperista, jotka hyödynnetään tai käsitellään valtaosin muutoin kuin sijoittamalla kaatopaikalle. Myös elintarviketeollisuudessa syntyvää jätettä sijoitettiin kaatopaikalle vain vähäisiä määriä.

2.5 Nykytilan arviointia

Kaatopaikkoja koskevaa lainsäädäntöämme on kehitetty vaiheittain. Kaatopaikoista vuonna 1997 annettu valtioneuvoston päätös valmisteltiin kaatopaikkoja koskevan komission direktiiviehdotuksen perusteella ennakoiden tulevaa direktiiviä. Päätöstä tarkistettiin tarvittavilta osin vuonna 1999 vastaamaan samana vuonna annettua direktiiviä.

Vuonna 2000 direktiivin edellyttämät laintasoiset täytäntöönpanotoimet sisällytettiin uuteen ympäristönsuojelulakiin ja –asetukseen. Vuonna 2006 kaatopaikoista annettuun valtioneuvoston päätökseen lisättiin neuvoston päätökseen perustuvat säännökset kaatopaikkakelpoisuusmenettelyistä ja kelpoisuuskriteereistä. Vuonna 2008 valtioneuvoston päätöksen soveltamisalasta rajattiin kaivannaisjätteet vastaavalla tavalla kuin ne rajataan kaatopaikkadirektiivin soveltamisalasta kaivannaisteollisuuden jätehuollosta ja direktiivin 2004/35/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/21/EY, jäljempänä kaivannaisjätedirektiivi, perusteella. Vuonna 2011 kaatopaikkoja ja muuta jätehuoltoa koskevat perussäännökset sisällytettiin uuteen jätelakiin. Samassa yhteydessä annetulla ympäristönsuojelulain muuttamisesta annetulla lailla (647/2011) tarkistettiin kaatopaikkojen vakuussäätelyä.

Komissio on tutkinut Suomessa toteutettuja toimia kaatopaikkadirektiivin täytäntöönpanemiseksi eikä sillä tässä vaiheessa ole huomauttamista niiden johdosta. Muun ohella tästä syystä on perusteltua, että nyt toteutettava uudistus perustuisi pitkälti voimassa olevaan kaatopaikkoja koskevaan lainsäädäntöön.

Kaatopaikoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä käytetään vuoden 1993 jätelain mukaista vanhentunutta **terminologiaa**. Säädestä on tarpeen uudistaa siten, että käsitteistö perustuu uuteen jätelakiin.

Valtioneuvoston päätöksessä kielletään nestemäisen jätteen sijoittaminen kaatopaikalle. Kielto koskee myös metallisen (nestemäisen) **elohopean** varastointia ja sijoittamista. Säädestä on tarpeen uudistaa EU:n elohopea-asetuksen ja kaatopaikkadirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 2011/97/EU mukaisesti siten, että metallisen elohopean väliaikainen varastointi on mahdollista tietyin direktiivissä yksilöidyin edellytyksin. Mainittu kaatopaikkadirektiivin muutos oli pantava täytäntöön 15 päivään maaliskuuta 2013 mennessä.

Rajoituksia **biohajoavan tai orgaanisen jätteen** sijoittamisessa kaatopaikalle edellytetään muun muassa kaatopaikkadirektiivissä, jätedirektiivissä ja biojätteen tulevaisuudesta Euroopan Unionissa annetussa komission tiedonannossa. Niitä ehdotetaan myös muun muassa kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa (VNS 6/2008 vp ja VNS 2/2013 vp) ja valtioneuvoston hyväksymässä valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa vuoteen 2016 (SY 32/2008). Edellä mainitussa vuoden 2013 valtioneuvoston selonteossa myös viitataan nyt annettavaksi ehdotetun asetuksen mukaisiin orgaanisen aineksen rajoituksiin. Selonteon mukaisessa tarkennetussa perusskenaariossa on

asetuksen vaikutus otettu huomioon metaanipäästöjen pienenemisenä ja jätteen polttamisen lisääntymisenä.

Nykyisen valtioneuvoston päätöksen mukaan tavanomaisen jätteen kaatopaikoille ei saa sijoittaa yhdyskuntajätettä, jonka biohajoavasta aineksesta suurinta osaa ei ole eroteltu tai toimitettu muulla tavoin hyödynnettäväksi tai muuhun käsittelyyn. Toisin kuin pysyvän ja vaarallisen jätteen kaatopaikoilla, velvoite on tavanomaisen jätteen kaatopaikoilla ilmaistu yleisenä ilman numeerista tavoitetta tai sijoitettavalle jätteelle asetettua yksilöityä laatuvaatimusta. Tämä aiheuttaa helposti eroja säännöksen käytännön toimeenpanossa ja asettaa siten toiminnanharjoittajat eriarvoiseen asemaan. Nykyinen velvoite myös koskee suppeasti vain biohajoavia jätteitä toisin kuin useissa muissa maissa, joissa jätteiden hyödyntämisen edistämiseksi ja kasvihuonekaasujen tehokkaaksi vähentämiseksi rajoitetaan yleisesti orgaanisten jätteiden sijoittamista kaatopaikalle. Soveltamisalaa on tarpeen laajentaa siten, että rajoitukset ulotetaan yleisesti orgaanisiin jätteisiin. Samoin on syytä täsmentää rajoitusta tavanomaisen jätteen kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen orgaanisten aineiden pitoisuudelle asetettavin vaatimuksin. Biohajoavien ja muiden orgaanisten jätteiden kaatopaikoille sijoittamista koskevat rajoitukset on todettu kustannustehokkaiksi toimiksi kasvihuonekaasujen vähentämiseksi.

Suomeen on muodostumassa kaatopaikkakäsittelyn korvaavaa kierrätyksen, biologisen käsittelyn ja energiahyödyntämisen käsittelykapasiteettia siten, että se lähivuosina kattaa ehdotetuista rajoituksista aiheutuvan lisääntyvän jätteiden käsittelytarpeen.

3 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Kaatopaikoista annetun valtioneuvoston päätöksen tarkistaminen on välttämätöntä uudesta jätelaista ja kaatopaikkadirektiiviin tehdyistä muutoksista johtuvista syistä. Säädöstä on tarpeen kehittää myös siten, että rajoitetaan nykyistä tiukemmin biohajoavien ja muiden orgaanisten jätteiden hyväksymistä kaatopaikoille niistä aiheutuvien ympäristöhaittojen, muun ohella kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi edelleen.

Nykyinen valtioneuvoston päätös ehdotetaan korvattavaksi samannimisellä uudella valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston päätöksessä käytettyä **terminologiaa** ehdotetaan uudessa säädöksessä tarkistettavaksi siten, että se vastaisi uuden jätelain mukaista käsitteistöä. Uuteen säädökseen ehdotetaan myös lisättäväksi viittaussäännökset EU:n elohopea-asetukseen sekä **metallisen elohopean** väliaikaista varastointia koskevat yksityiskohtaiset säännökset, joilla pantaisiin täytäntöön kaatopaikkadirektiivin muuttamisesta annettu neuvoston direktiivi 2011/97/EU.

Nykyiseen valtioneuvoston päätökseen verrattuna asetuksessa ehdotetaan lisäksi täsmennettäväksi säännöksiä, joilla rajoitetaan **biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen** hyväksymistä tavanomaisen jätteen kaatopaikalle. Tavoitteena olisi, että orgaanisen jätteen sijoittamisesta tavanomaisen jätteen

kaatopaikalle pääosin luovuttaisiin vuoteen 2016 mennessä. Ehdotuksen mukaan tavanomaisen jätteen kaatopaikalle hyväksyttäisiin vain sellaista tavanomaista jätettä, jonka orgaanisen aineksen pitoisuudesta johtuva orgaanisen hiilen kokonaismäärä (TOC) tai hehkutushäviö (LOI) olisi enintään 10 prosenttia. Rajoitukset eivät koskisi eräitä erikseen nimettyjä jätteitä. Lupaviranomainen voisi myös tietyissä tilanteissa myöntää poikkeuksia rajoituksista. Asetuksen yleisestä soveltamisalasta taas johtuisi, ettei kielto koskisi erillisenä sijoitettavaa pilaantumaton maa-ainesjätettä tai kaivannaisjätettä eikä pilaantumaton ruoppausjätettä. Eri kaatopaikkaluokan mukaisilla kaatopaikoilla sovellettavia TOC-raja-arvoja ehdotetaan muutoinkin yhtenäistettäväksi.

4 Vaikutukset

Ehdotukset, joilla rajoitettaisiin **biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen** sijoittamista tavanomaisen jätteen kaatopaikoille tukisivat jätehuollolle ja ilmastonsuojelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Rajoitusten johdosta aikaisemmin kaatopaikalle sijoitettu orgaaninen jäte ohjautuisi enenevässä määrin kierrätykseen sekä muuhun hyödyntämiseen materiaalina ja energiana. Kaatopaikkojen metaanipäästöt vähenisivät.

Vaikutukset jätehuoltoon ja materiaalitalouteen. Biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen kaatopaikkakäsittelyn rajoittaminen edistäisi osaltaan luonnonvarojen säästävää käyttöä, kun jätettä hyödynnetään enenevästi materiaalina ja sillä voidaan korvata uusiutumattomia energianlähteitä energiantuotannossa.

Biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen sijoittamista koskevien ja asetukseen sisältyvien muiden rajoitusten seurauksena kaatopaikalle olisi toimitettava vain esikäsiteltyä ja lähinnä vain epäorgaanista jätettä. Tämä vähentäisi olennaisesti kaatopaikkakaasun muodostumista sekä parantaisi kaatopaikkaveden laatua ja käsiteltävyyttä. Kaatopaikkaa ei olisi tarpeen peittää päivittäin haittaeläimien ja roskaantumisen torjumiseksi. Nykyisiin kaatopaikkoihin verrattuna mineraalisen jätteen kaatopaikan päästöjen ennustettavuus ja hallinnan edellytykset paranisivat. Rajoitukset myös lisäisivät kaatopaikkojen turvallisuutta, koska palavat jätteet olisi ohjattava muualle käsiteltäväksi. Orgaanisen jätteen osuuden rajoittaminen kaatopaikan jätepenkereessä lyhentäisi kaatopaikan käytöstä poistamista seuraavaa jälkihoitovaihetta ja lisäisi kaatopaikan vakautta, joka on kaatopaikan päästöjen hallintarakenteiden ja niiden toiminnan turvaamisen keskeinen edellytys.

Käytännössä jäte olisi vastedes käsiteltävä kaatopaikan sijasta tai ennen kaatopaikalle sijoittamista jätteen esikäsitely- ja muissa käsittelylaitoksissa. Orgaanista jätettä koskevien rajoitusten seurauksena kaatopaikalle ohjautuisi vain poikkeustapauksissa sekalaista käsittelemätöntä jätettä. Sekajätteen sijaan kaatopaikalle sijoitettaisiin jätteenkäsittelylaitoksilla syntyviä, säädetyt TOC- ja LOI-raja-arvot alittavia erilaisia käsittelyrejektejä, käsittelyn hylkyjätettä ja tuhkia, joita ei voida hyödyntää aineena tai energiana. Rajoitukset edistäisivät

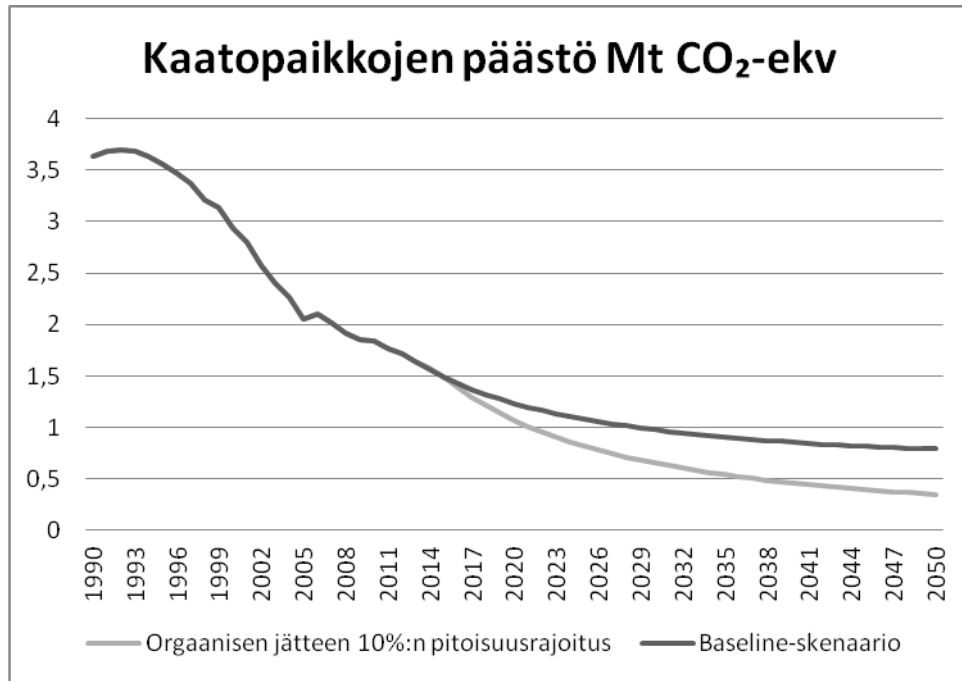
jätteiden kierrätystä, hyödyntämistä ja muuta käsittelyä ja tukisivat uusien käsittelymenetelmien kehittämistä.

Ehdotettujen orgaanista jätettä koskevien rajoitusten johdosta erityisesti yhdyskuntajätteen, rakennus- ja purkujätteen sekä jätteenkäsittelyteollisuuden jätteen sijoittaminen kaatopaikalle vähenisi. VTT:n taustamuistiossa esitetyn arvion mukaan rajoitusten johdosta noin 2 miljoonaa tonnia jätettä ohjautuisi korvaavaan hyödyntämiseen tai muuhun käsittelyyn. Käytännössä vähenemisessä olisi kysymys useiden toteutettavien toimien yhteisvaikutuksesta. Nyt ehdotettujen rajoitusten ohella vähenemiseen vaikuttavat myös kaatopaikalle sijoitettavasta jätteestä perittävä jäteverolain mukainen jätevero, tuottajavastuulainsäädännössä säädetty velvoitteet pakkausjätteiden, keräyspaperin ja sähkö- ja elektroniikkalaiteromun kierrätyksen tehostamiseksi sekä jäteasetuksessa säädetty yhdyskuntajätteen kierrätystavoite 50 prosenttia vuonna 2016 ja rakennus- ja purkujätteen hyödyntämistä materiaalina koskeva tavoite 70 prosenttia vuonna 2020.

Ilmasto- ja muut ympäristövaikutukset. Pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategian ympäristöministeriön sektoriselvityksen (ympäristöministeriön raportteja 19/2008) mukaan jätehuollon osuus Suomen kasvihuonepäästöistä on noin 3 prosenttia. Siitä yli 90 prosenttia arvioidaan aiheutuvan kaatopaikoille loppusijoitettujen orgaanisten jätteiden aiheuttamasta metaanipäästöstä.

Biohajoavien ja muiden orgaanisten jätteiden kaatopaikalle hyväksymistä koskevat rajoitukset vähentäisivät kaatopaikkojen metaanipäästöjä ja näin ollen niiden haitallisia ilmastovaikutuksia. Orgaanisen aineen hajoamisen yhteydessä mahdollisesti muodostuvat myrkylliset rikkiyhdisteet myös vähenisivät. Lisäksi orgaanisten jätteiden vaihtoehtoisilla käsittelymenetelmillä, kuten poltolla tai biokaasun tuotannolla, voitaisiin korvata fossiilisia polttoaineita ja siten vähentää kasvihuonekaasupäästöjä. Myös biohajoavan jätteen kompostoinnissa nettovaikutus päästöihin olisi positiivinen.

Ilmasto- ja energiastrategiaan liittyvän edellä mainitun ympäristöministeriön sektoriselvityksen mukaan jätteiden kaatopaikkasijoituksesta aiheutuvat päästöt olivat vuonna 2005 noin 2,05 miljoonaa tonnia (CO₂-ekv.). Selvitysten mukaan päästöt vähenisivät vuoteen 2050 mennessä 0,35 miljoonaan tonniin (CO₂-ekv.), jos biohajoavaa jätettä ei sijoitettaisi kaatopaikalle vuoden 2020 jälkeen (kuva 1). Tämä olisi noin puolet vähemmän kuin tilanteessa, jossa biohajoavan jätteen sijoittamista kaatopaikalle rajoitettaisiin vain kaatopaikkadirektiivin edellyttämälle tasolle. Tällöin päästö olisi 0,79 miljoonaa tonnia (CO₂-ekv.). Yhdyskuntajätteiden (kiinteät jätteet ja puhdistamolietteet) osalta päästöjen arvioitiin vähenevän vuoden 2005 1,23 miljoonasta tonnista 0,13 miljoonaan tonniin vuoteen 2050 mennessä (CO₂-ekv.). Rakennus- ja purkujätteiden sekä teollisuusjätteiden kasvihuonepäästöt vähenisivät vastaavasti 0,83 miljoonasta tonnista 0,39 miljoonaan tonniin (CO₂-ekv.).

Kuva 1. Kaatopaikkojen metaaniperäinen kasvihuonekaasupäästö vuosina 1990–2050 kaatopaikkadirektiivin rajoitusten mukaisella Baseline-tasolla ja vuodesta 2016 lähtien ehdotuksen mukaisella rajoitustasolla.

Kaatopaikoille jo sijoitetun orgaanisen jätteen metaanipäästöt jatkuvat vähintään kolmekymmentä vuotta sen jälkeen, kun orgaanisen jätteen sijoittaminen kaatopaikalle on lopetettu. Varsinkin suurilla kaatopaikoilla edellytetään siksi kaasun talteenottoa ja sen hyödyntämistä, vaikka uuden biohajoavan jätteen loppusijoitus vähenisi merkittävästi.

Orgaanisen jätteen hajoaminen muodostaa kaatopaikalla pelkistävät olosuhteet, jotka lisäävät jätteissä olevien metallien liukoisuutta sekä lisäävät suotovesien ravinnekuormaa ja orgaanisen aineen määrää. Orgaanisen jätteen sijoittamista koskevat rajoitukset parantaisivat suotovesien laatua ja vähentäisivät suotovesien käsittelytarvetta ja haittoja vesistöille. Epäorgaanisen jätteen kaatopaikan suotovesiä ei yleensä tarvitse käsitellä biologisesti. Ne saattavat sen sijaan sisältää enemmän hienojakoisia ainesosia, jotka voivat aiheuttaa haittaa ympäristölle ja vaikuttaa haitallisesti jätteen suotautumisominaisuuksiin ja kaatopaikan rakenteisiin.

Taloudelliset vaikutukset. Jätehuollon kustannuksia on viimeksi arvioitu vuonna 2008 pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiaan liittyvässä ympäristöministeriön sektoriselvityksessä ja vuonna 2010 jätelain kokonaisuudistuksen yhteydessä tehdyssä FCG Planeko Oy:n selvityksessä.

Selvityksissä jätteenpolton investointi- ja käyttökustannusten arvioitiin olevan vuonna 2016 noin 70–120 €/t. Biologisen käsittelyn kustannuksiksi arvioitiin vastaavasti noin 100 €/t. Kaatopaikkasijoittamiselle vaihtoehtoisten jätteen

hyödyntämismenetelmien investointi- ja käyttökustannukset ovat siten näiden tietojen perusteella keskimäärin noin 100 €/t.

Kaatopaikalle sijoittamisen kustannuksiksi arvioitiin noin 20–40 euroa tonnilta. Kaatopaikkakustannuksissa on lisäksi otettava huomioon, että kaatopaikalle sijoitettavasta jätteestä perittävä jätevero on 50 euroa tonnilta vuodesta 2013. Kaatopaikalle sijoittamisen kustannuksiksi voidaan arvioida noin 70–90 €/t. Ne olisivat oheiskuluineen vain vähän pienemmät kuin korvaavan muun laitospöytäkirjan kustannukset.

Karkeasti voidaan siten arvioida, että jätehuollon investointi- ja käyttökustannukset nousisivat keskimäärin vain vähän orgaanisen jätteen kaatopaikalle sijoittamista koskevien rajoitusten johdosta.

Nykyisiin säännöksiin ehdotetuilla **muilla muutoksilla** ei olisi merkittäviä lisävaikutuksia nykytilanteeseen verrattuna.

5 Valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu ympäristöministeriössä kuullen asianomaisia viranomaisia, toimialajärjestöjä ja muita asiantuntijoita. Asetusluonnosta on käsitelty ympäristöministeriön asettamassa jätealan yhteistyöryhmässä ja useissa sidosryhmätalouksissa. Ehdotuksesta saadusta lausuntopalautteesta suurin osa liittyi ehdotettuun 28 §:ään, jonka mukaan biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen kaatopaikkakäsittelyä rajoitettaisiin jätteen laatua koskevin yksityiskohtaisin vaatimuksin myös tavanomaisen jätteen kaatopaikoilla.

Lausunnoissa esitettiin muun muassa seuraavaa:

- 13 §: vaarallisen jätteen kaatopaikan rakenteissa olisi voitava hyödyntää tavanomaista jätettä; ehdotus on otettu huomioon siltä osin kuin on kysymys hyödyntämisestä eräissä kaatopaikan pintakerroksissa eli muualla kuin varsinaisessa jätetäytössä; pykälää on muutoinkin kehitetty jätteen käytön edistämiseksi kaatopaikan pintarakenteissa
- 22 §: näytteenotossa olisi voitava käyttää toiminnanharjoittajan omia akkreditoituja näytteenottajia; ehdotuksen ja direktiivin mukaan jätteentuottaja, haltija tai kaatopaikan pitäjä voisi vastata näytteenotosta ja myös testauksesta, jos käytössä on laadunvarmistusjärjestelmä, johon kuuluu säännöllinen riippumaton tarkistus
- 28 §: kaatopaikkarakenteissa tulisi hyväksyä käytettäväksi orgaanista ainesta sisältäviä jätteitä kuten rengassilppua, puhdistamolietettä ja jätteen mekaanisen käsittelyn jätteitä; ehdotus on otettu huomioon osittain siten, että soveltuvia tällaisia jätteitä voitaisiin hyödyntää kaatopaikan pintakerroksen tiivistyskerroksessa ja sen yläpuolisissa kerroksissa kun kaatopaikka poistetaan käytöstä
- 28 §: energiantuotannon tuhkien lisäksi poikkeus orgaanisen aineksen 10 prosentin raja-arvosta tulisi koskea myös savukaasun rikinpoiston kalsiumpohjaisia jätteitä; ehdotusta ei ole otettu huomioon; tällaiset puolikuivassa rikinpoistomenetelmässä syntyvät jätteet sisältävät myös lentotuhkaa; niiden kaatopaikkakelpoisuutta voitaisiin siten ainakin osin

- arvioida tuhkana eli pykälässä mainitun liuenneen orgaanisen hiilen raja-arvon mukaan
- 28 §: eläinperäiset sivutuotejätteet tulisi erityistapauksissa voida sijoittaa kaatopaikalle; ehdotuksen mukaan kaatopaikalle voidaan sijoittaa eläinsivutuoteasetuksessa maahan haudattavaksi hyväksyttävää eläinsivutuotetta ja erityistilanteessa eläintautien torjumiseksi muutakin jätettä; lupaviranomainen voi myös myöntää rajoituksesta poikkeuksen määräajaksi käsittelykapasiteetin käyttöön saamiseksi
 - 28 §: metsäteollisuuden siustauslietejätteeseen ja soodasakkajätteeseen ei tulisi soveltaa orgaanisen aineksen 10 prosentin rajoitusta; mainitut jätteet on ehdotuksessa rajattu pykälän mukaisista rajoituksista
 - 35 §: poikkeuksia orgaanista ainesta koskevista rajoituksista tulisi voida myöntää myös prosessihäiriöiden ja muiden poikkeustilanteiden jätteille; jätteen kaatopaikkakelpoisuus on myös poikkeustilanteissa selvitettävä yksityiskohtaisesti 4 luvussa säädetyn perusmäärittelymenettelyn mukaisesti; ehdotettua 35 §:ää sovelletaan myös poikkeustilanteiden jätteisiin, jos perusmäärittelyssä osoitetaan, ettei kaatopaikkakäsittelylle ole muuta vaihtoehtoa
 - 53 §: orgaanisen jätteen sijoittamista koskevien rajoitusten voimaantulolle ehdotettu siirtymäaika vuoteen 2016 katsottiin yleisesti riittäväksi, mutta osa lausunnon antajista piti aikataulua tiukkana rakennus- ja purkujätteen osalta; ehdotuksen mukaan rajoituksia sovellettaisiin rakennus- ja purkujätteen lajittelujätteeseen porrastetusti vuosina 2016–2020.

Jatkovalmistelussa on asetusehdotusta muutoinkin kehitetty monelta osin lausuntojen huomioon ottamiseksi ja säännösten johdonmukaisuuden parantamiseksi. Nykyiseen valtioneuvoston päätökseen verrattuna ehdotusta on myös kehitetty rakenteellisesti.

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

6 Voimaantulo

Asetus tulisi voimaan yleisesti 1 päivänä kesäkuuta 2013. Biohajoavan ja orgaanisen jätteen sijoittamista kaatopaikalle koskevia rajoituksia sovellettaisiin 1 päivästä tammikuuta 2016. Rakennus- ja purkujätteen lajittelussa syntyvän kaatopaikalle sijoitettavan jätteen orgaanisen aineksen pitoisuus saisi kuitenkin olla 15 prosenttia vuoden 2019 loppuun.

Edellä mainittujen rajoitusten soveltamiseen ehdotettuja siirtymäaikoja on sovitettu yhteen kaatopaikkadirektiivissä, jätedirektiivissä, jäteasetuksessa ja valtioneuvoston hyväksymässä valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa jätehuollon kehittämiseksi asetettujen tavoitteiden, velvoitteiden ja aikataulujen kanssa. Kaatopaikkadirektiivin mukaan biohajoavan yhdyskuntajätteen sijoittamista on vähennettävä merkittävästi vuoteen 2016 mennessä. Jäteasetuksen ja valtakunnallisen jätesuunnitelman mukaan yhdyskuntajätteestä on vuodesta 2016 kierrätettävä vähintään 50 prosenttia. Lisäksi asetuksen ja jätedirektiivin mukaan rakennus- ja purkujätteestä on vuodesta 2020

hyödynnettävä materiaalina 70 prosenttia. Siirtymäajat antaisivat aikaa tarpeellisen korvaavan käsittelyn kehittämiseen ja järjestämiseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Asetusehdotusta tarkastellaan pykälittäin lähinnä siltä osin kuin siihen ehdotetaan sisällöllisiä muutoksia verrattuna voimassa olevaan valtioneuvoston päätökseen. Rakenteellisesti sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin säädöksen liitteisiin sisältyvät asiat siirrettäisiin pääosin asetuksen pykäliin.

1 §. *Tarkoitus.* Asetuksessa säädettäisiin menettelyistä ja toimista, jotka ovat tarpeen kaatopaikkojen kielteisten terveys- ja ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi. Pykälässä korostettaisiin kaatopaikan laajaulotteisia ja pitkäaikaisia, jopa yli 100 vuoden aikavälille ulottuvia vaikutuksia. Pykälä olisi sisällöltään direktiivin ja nykyisen valtioneuvoston päätöksen vastaavien säännösten mukainen.

2 §. *Soveltamisala.* Asetuksen soveltamisala vastaisi direktiivin ja nykyisen valtioneuvoston päätöksen soveltamisalaa. Valtioneuvoston päätöksestä poiketen asetuksen soveltamisalasta ja määritelmistä säädettäisiin erillisissä pykälissä.

Pykälän 1 momentin mukaan asetusta sovellettaisiin asetuksessa tarkoitettuihin kaatopaikkoihin ja jätteiden sijoittamiseen niille.

Asetusta ei sovellettaisi jätteiden levittämiseen tai sijoittamiseen maahan hyödyntämistarkoituksessa muualla kuin kaatopaikoilla. Asetus ei koskisi esimerkiksi lietteen levittämistä maahan maanparannustarkoituksessa, soveltuvan pysyvän jätteen käyttöä maan kunnostukseen tai muuhun maarakentamiseen eikä kaatopaikan yhteydessä tapahtuvaa kompostointia edellyttäen, että nämä toiminnot täyttävät hyödyntämisen tunnusmerkit siten kuin käsite määritellään jätelain 6 §:n 1 momentin 15 kohdassa. Mainitun lainkohdan mukaan hyödyntäminen on toimintaa, jonka ensisijaisena tuloksena jäte käytetään hyödyksi tuotantolaitoksessa tai muualla taloudessa siten, että sillä korvataan kyseiseen tarkoitukseen muutoin käytettäviä aineita tai valmisteita.

Pykälän 2 momentin mukaan asetusta ei sovellettaisi paikkaan, jonne sijoitetaan vain pilaantumaton maa-ainesjätettä. Maa-ainesjätteellä tarkoitettaisiin maata tai kallioperästä irrotettua käytöstä poistettua ainesta eikä esimerkiksi rakennus- ja purkutoiminnassa syntyviä mineraalisia jätteitä.

Kaatopaikkasääntelyä ei myöskään ulotettaisi paikkaan, jonne sijoitetaan vain kaivannaisjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (190/2013) soveltamisalaan kuuluvaa jätettä. Käytännössä rajausta koskisi tapauksia, joissa kaivannaisjätettä sijoitetaan sen tuotantopaikan yhteydessä olevalle jätealueelle, jossa kaivannaisjäte on syntynyt. Jos kaivannaisjäte kuljetettaisiin muualle

sijoitettavaksi, sovellettaisiin kaatopaikkasääntelyä. Samoin sovellettaisiin kaatopaikkasääntelyä, jos kaivannaisjätteen jätealueelle sijoitettaisiin muuta jätettä kuin kaivannaisjätettä. Molemmissa mainituissa tapauksissa kaatopaikkasääntelyn soveltamisen edellytyksenä luonnollisesti olisi, että sijoituspaikka muutoin täyttää kaatopaikan tunnusmerkit. Kaivannaisjätteisiin liittyvä soveltamisalan rajausta perustuu kaivannaisjätedirektiivin 2 artiklan 4 kohtaan.

Vastaavasti kuin nykyisessä valtioneuvoston päätöksessä, asetusta ei sovellettaisi tavanomaiseksi jätteeksi luokitellun ruoppausmassan sijoittamiseen vesistöön tai mereen eikä pilaantumattoman ruoppausjätteen sijoittamiseen maalle sen vesiväylän läheisyydessä, josta se on poistettu. Soveltamisessa on lisäksi otettava huomioon jätelain soveltamisala, jonka mukaan lakia ei sovelleta pilaantumattoman ruoppausmassan sellaiseen sijoittamiseen, joka tehdään vesilain (587/2011) mukaisen luvan tai ilmoituksen nojalla.

Kaatopaikkadirektiivin soveltamisalaan ei kuulu tavanomaiseksi jätteeksi luokiteltavan ruoppausjätteen sijoittaminen vesistöön. Myös maalle sijoitettavat ruoppausjätteet on rajattu soveltamisalan ulkopuolelle, jos ne on poistettu pienestä vesiväylästä ja luokitellaan tavanomaisiksi jätteiksi.

Kuten nykyisessä valtioneuvoston päätöksessä, ruoppausjätteeseen liittyvää soveltamisalan rajausta ei olisi asetuksessa kytketty pieneen vesiväylään. Direktiivissä käytetty käsite on tulkinnanvarainen eikä sitä ole määritelty. Käsitteen soveltaminen olisi siksi käytännössä ongelmallista. Ulosrajaus koskisi sen sijaan vain pilaantumattomia ruoppausjätteitä eikä kaikkia tavanomaisiksi jätteiksi luokiteltuja ruoppausmassoja, kuten direktiivissä. Direktiivin tarkoituksen voidaan näin katsoa toteutuvan eikä komissiolla ole ollut huomauttamista näiltä osin nykyisten täytäntöönpanotoimien johdosta. Pilaantumattoman ruoppausjätteen määrittelyssä hyödynnettäisiin maaperän pilaantuneisuuden arviointimenettelyä ja sedimenttien ruoppaamisesta ja läjittämisestä annettua ympäristöministeriön ohjetta (YO 117).

Direktiivin sallimista lievennyksistä jätteiden maanalaisia sijoituspaikkoja koskevista direktiivin liitteen 1 mukaisista teknisistä vaatimuksista säädetään nykyisin valtioneuvoston päätöksen 2 §:n 2 momentissa. Vastaavista lievennyksistä ehdotetaan nyt säädettäväksi asetuksen 9 §:ssä. Kuten nykyisinkin, maanalaisiin sijoituspaikkoihin ei sovellettaisi yleisiä pohjarakenne-, pintarakenne- ja kaasun talteenottovaatimuksia.

3 §. *Määritelmät.* Pykälässä määriteltäisiin asetuksessa käytetyt keskeiset käsitteet. Määritelmät perustuisivat sisällöllisesti direktiivin ja nykyisen valtioneuvoston päätöksen vastaaviin määritelmiin.

Pykälässä määriteltäisiin vastaavaan tapaan kuin nykyisessä valtioneuvoston päätöksessä käsitteet kaatopaikka, maanalainen sijoituspaikka, tavanomainen jäte, pysyvä jäte, biohajoava jäte, nestemäinen jäte, kaatopaikkavesi ja –kaasu, esikäsitteily sekä kaatopaikan pitäjä ja jälkihoito.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kaatopaikkana pidettäisiin jätteiden loppukäsittelypaikkaa, jossa muualta tuotuja tai omassa toiminnassa syntyneitä jätteitä sijoitetaan pysyvästi maan päälle tai maahan. Kaatopaikka olisi muun ohella yli vuoden käytössä oleva paikka, jossa jätettä varastoidaan väliaikaisesti. Esimerkkinä kaatopaikasta mainittaisiin myös kaivos tai muu syvällä kallioperässä oleva paikka, jonne sijoitetaan jätettä (ns. maanalainen sijoituspaikka). Edellä tarkoitettua paikkaa ei kuitenkaan pidettäisi kaatopaikkana, jos jätettä varastoidaan kolmea vuotta lyhyemmän ajan ennen sen hyödyntämistä tai esikäsittelyä tai yhtä vuotta lyhyemmän ajan ennen sen loppukäsittelyä. Myöskään siirtokuormausasema tai siihen rinnastettava paikka, jossa jätettä jatkuvasti valmistellaan siirrettäväksi muualle käsiteltäväksi, ei olisi kaatopaikka.

Pykälän 6 ja 7 kohtaan lisättäisiin uusina määritelmänä neuvoston päätökseen 2003/33/EY perustuvat säännöllisesti syntyvän jätteen ja vakaan reagoimattoman vaarallisen jätteen määritelmät, jotka nykyisessä valtioneuvoston päätöksessä on määritelty vastaavalla tavalla päätöksen liitteessä 2.

2 luku

Kaatopaikalle ja sen sijainnille asetettavat yleiset vaatimukset

4 §. Kaatopaikan sijainti. 5 §. Kaatopaikkavesien hallinta ja käsittely. 6 §. Kaatopaikan pohjarakenteet. 7 §. Kaatopaikan pintarakenteet. 8 §. Kaatopaikkakaasun hallinta. 9 §. Kaatopaikan pohja- ja pintarakenteita sekä kaatopaikkaveden ja -kaasun keräämistä koskevat poikkeukset. 10 §. Metallisen elohopean väliaikainen varastointi. 11 §. Haittojen ja vaaratilanteiden torjuminen. 12 §. Kaatopaikkaa koskevat muut yleiset vaatimukset.

Asetuksen 2 luvussa säädettäisiin pääosin direktiivin ja nykyisen valtioneuvoston päätöksen liitteessä 1 olevien vastaavien säännösten mukaisesti yksityiskohtaisesti kaatopaikan sijaintia koskevista vaatimuksista, kaatopaikkavesien hallinnasta ja käsittelystä, kaatopaikan pohja- ja pintarakenteista, kaatopaikkakaasun hallinnasta sekä muista kaatopaikalle asetettavista yleisistä vaatimuksista. Kuten nykyisin, yksilöitäisiin myös edellytykset, joiden perusteella lupaviranomainen voisi yksittäistapauksessa lieventää kaatopaikan pohja- ja pintarakenteita sekä kaatopaikkaveden ja -kaasun keräämistä koskevia yleisiä vaatimuksia.

Nykyisiin säännöksiin tehtäisiin eräitä terminologisia tarkistuksia. Lisäksi nykyisen valtioneuvoston päätöksen 9 §:ää ja direktiiviä vastaava säännös, jonka mukaan kaatopaikan sijaintia koskevia vaatimuksia ei sovelleta ennen 1 päivää lokakuuta 1997 käytössä olleeseen kaatopaikkaan, siirrettäisiin 53 §:n siirtymäsäännöksiin. Nykyisen valtioneuvoston päätöksen 2 §:n 2 momenttiin sisältyvä säännös, jonka mukaan eräitä rakennevaatimuksia ei sovelleta maanalaisiin sijoituspaikkoihin, siirrettäisiin sisällöllisesti samanlaisena asetuksen 9 §:ään. Nykyinen säännös kaatopaikalla käytettävissä olevasta vaa'asta sisällytettäisiin tarkistettuna 12 §:ään. Uuden säännöksen mukaan jäte olisi aina punnittava ennen sen sijoittamista kaatopaikalle. Pykälässä

viitattaisiin myös jätelain 141 §:ään, jossa säädetään kaatopaikan vastuuhenkilöstä ja tämän ammattitaidosta ja koulutuksesta. Kaatopaikan pitäjän käytettävissä olevasta asiantuntemuksesta säädetään myös ympäristönsuojelulain 42 §:n 4 momentissa.

Metallisen elohopean väliaikaista varastointia koskeva 10 § olisi uusi ja se perustuisi direktiiviin 2011/97/EU. Direktiivin mukaan elohopean varastointia koskevat vaatimukset täydentävät kaatopaikoille asetettuja muita vaatimuksia, joista voidaan tarvittaessa myöntää poikkeuksia 9 §:n perusteella.

3 luku

Jätteen hyväksymistä kaatopaikalle koskevat yleiset rajoitukset

Luvussa säädettäisiin jätteen hyväksymistä kaatopaikalle koskevista yleisistä vaatimuksista. Hyväksymisessä on 3 luvun säännösten ohella otettava huomioon myös jätelain 8 §:ssä säädetty jätehuollon etusijajärjestys. Yksityiskohtaisesti jätteen kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin 5 luvussa.

Jätteen hyväksymistä kaatopaikalle on selvitettävä kokonaisuutena muun muassa seuraavien säännösten perusteella:

- jätelain 8 §:n nojalla jäte hyväksytään kaatopaikalle vain, jos sen hyödyntäminen ei ole mahdollista; toiminnanharjoittajan, joka ammattimaisesti tai laitospäiväisesti käsittelee jätettä, on noudatettava lain 8 §:n mukaista etusijajärjestystä sitovana velvoitteena siten, että saavutetaan lain tarkoituksen kannalta paras tulos; jätteen kaatopaikalle sijoittamista koskevan päätöksen on tämän mukaisesti perustuttava tarkasteluun kyseisen jätteen eri käsittelyvaihtoehtojen vaikutuksista; etusijajärjestyksen soveltamisessa ei siis ole kysymys tarkoituksenmukaisuusharkinnasta
- asetuksen 14 §:n 1 momentissa mainittujen jätteiden sijoittaminen kaatopaikalle on kategorisesti kielletty
- asetuksen 15 §:n mukaan jäte on esikäsiteltävä ennen sen sijoittamista kaatopaikalle; tämä voi esimerkiksi edellyttää, että jätteestä on poistettava siinä oleva orgaaninen aines polttamalla tai muulla tavoin ennen jätteen hyväksymistä kaatopaikalle
- kaatopaikalle sijoitettavan jätteen on eräin poikkeuksin täytettävä asetuksen 5 luvussa säädetyt yksityiskohtaiset laatuvaatimukset, mukaan lukien jätteen orgaanisen aineksen pitoisuudelle asetetut rajoitukset.

13 §. *Kaatopaikkaluokat ja eri kaatopaikoille hyväksyttävä jäte.* Pykälässä samoin kuin muualla asetuksessa otettaisiin käyttöön direktiivissä käytetty ilmaisu "kaatopaikalle hyväksyttävä jäte". Tällä korostettaisiin, että asetuksen vaatimuksia sovelletaan loppusijoitettavien jätteiden ohella myös kaatopaikalla hyödynnettäviin jätteisiin. Näin ollen esimerkiksi orgaanisen jätteen hyväksymistä kaatopaikalle koskevat ehdotetut rajoitukset koskisivat eräin poikkeuksin myös niiden käyttöä kaatopaikan rakenteissa ja niissä käytettäviin jätteisiin sovellettaisiin siten samoja kaatopaikkakelpoisuusvaatimuksia kuin kaatopaikalle muutoin sijoitettaviin jätteisiin. Vaatimukset eivät luonnollisestikaan koskisi kaatopaikan rakenteissa käytettäviä tuotteita.

Vastaavasti kuin direktiivissä ja nykyisessä valtioneuvoston päätöksessä kaatopaikat jaettaisiin kolmeen luokkaan. Kaatopaikalle hyväksyttäisiin lähtökohtaisesti vain sen luokituksen mukaisia jätteitä

Direktiivin mukaisesti hyväksyttäisiin kuitenkin soveltuvan pysyvän jätteen hyödyntäminen rakennustarkoituksiin myös muun tavanomaisen jätteen ja vaarallisen jätteen kaatopaikalla. Kaatopaikkadirektiivin 3 artiklan 2 kohdan 2 luetelmakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta soveltuvan pysyvän jätteen käyttöön rakennustarkoituksiin kaatopaikoilla. Lisäksi pykälässä ehdotetaan, että myös muuta soveltuva tavanomaista jätettä saisi hyödyntää muun luokan mukaisen kaatopaikan eräissä pintarakenteissa lähinnä siinä vaiheessa, kun kaatopaikka poistetaan käytöstä. Kuten direktiivissä, 30 ja 31 §:ssä mainittuja vaarallisia jätteitä voisi pykälissä säädetyin edellytyksin rajoitetusti sijoittaa tavanomaisen jätteen kaatopaikalle.

14 §. *Kaatopaikalle soveltumaton jäte.* Sen lisäksi, että kaatopaikoille pääsääntöisesti hyväksyttäisiin vain sen luokituksen mukaisia jätteitä, rajoitettaisiin yleisesti eräiden jätteiden sijoittamista kaatopaikoille.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kiellettäisiin direktiivin mukaisesti nestemäisen jätteen sijoittaminen kaatopaikalle, kuten nykyisin.

Momentin 2, 3 ja 4 kohdan mukaan kiellettäisiin kaatopaikkaolosuhteissa räjähtävien, syövyttävien, hapettavien, helposti syttyvien tai syttyvien jätteiden sekä tartuntavaarallisten jätteiden ja muun muassa tutkimustoiminnassa syntyvien eräiden käytöstä poistettujen kemiallisten aineiden sijoittaminen kaatopaikalle, kuten nykyisin. Kaatopaikalle ei momentin 5 kohdan mukaan hyväksyttäisi ajoneuvojen renkaita ja niiden silppua, lukuun ottamatta rengassilpun hyödyntämistä kaatopaikan eräissä pintarakenteissa. Renkaiden ja rengassilpun sijoittamista rajoitetaan myös direktiivissä. Kuten nykyisin, 6 kohdan mukaan kaatopaikalle ei hyväksyttäisi jätteitä, jotka eivät täytä kulloisenkin luokan mukaiselle kaatopaikalle hyväksyttävälle jätteelle 5 luvussa säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia.

Momentin 6 kohdan mukaan rajoitettaisiin muun ohella biohajoavaa ja muuta orgaanista ainesta sisältävän jätteen hyväksymistä kaatopaikalle. Direktiivissä ja nykyisessä valtioneuvoston päätöksessä säädetään yksityiskohtaisesti pysyvän jätteen ja vaarallisen jätteen kaatopaikoille hyväksyttävän jätteen orgaanisen aineksen enimmäispitoisuudesta, mutta vain yleisesti tavanomaisen jätteen kaatopaikalle hyväksyttävästä orgaanisesta jätteestä. Ehdotuksen mukaan orgaanisen aineksen enimmäispitoisuuteen perustuvat rajoitukset ulotettaisiin koskemaan myös tavanomaisen jätteen kaatopaikoille hyväksyttäviä jätteitä. Orgaanisen hiilen kokonaismäärän, hehkutushäviön tai liuennan orgaanisen hiilen raja-arvoista, joita sovellettaisiin eri kaatopaikkaluokkien mukaisille kaatopaikoille hyväksyttäviin jätteisiin, säädettäisiin tarkemmin 5 luvussa.

Pykälän 2 momenttiin sisällytettäisiin uutena asiana viittaussäännös EU:n elohopea-asetukseen, jonka 3 ja 4 artiklassa säädetään poikkeuksista kiellosta sijoittaa metallista (nestemäistä) elohopeaa kaatopaikalle. EU:n elohopea-

asetuksen mukaan metallisen elohopean sijoittamisen edellytyksenä on, että toiminta täyttää kaatopaikkadirektiivissä erikseen säädettävät erityisvaatimukset.

Kaatopaikkadirektiiviin on neuvoston direktiivillä 2011/97/EU lisätty metallisen elohopean väliaikaista varastointia koskevat vaatimukset. Näitä vastaavat vaatimukset sisällytettäisiin 10, 37 ja 48 §:ään. Metallisen elohopean pysyvä varastointi olisi sen sijaan edelleen kiellettyä, koska tällaiselle toiminnalle asetettavista vaatimuksista ei ole vielä säädetty kaatopaikkadirektiivissä.

Pykälän 3 momentissa kiellettäisiin direktiivin ja nykyisen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti jätteiden laimentaminen vain kaatopaikkajätteelle asetettujen kelpoisuusvaatimusten täyttämiseksi. Jätteet saisi kuitenkin esikäsitellä esimerkiksi niiden lujittamiseksi tai stabiloimiseksi. Vaarallisten jätteiden osalta olisi otettava huomioon jätelain 17 §:ssä säädetty vaarallisten jätteiden sekoittamiskielto.

15 §. *Jätteen esikäsitteilyvelvollisuus.* Pykälän mukaan jäte olisi yleensä esikäsiteltävä ennen sen hyväksymistä kaatopaikalle. Vastaava vaatimus sisältyy direktiiviin ja nykyiseen valtioneuvoston päätökseen. Esikäsitteilyn tavoitteena on muuttaa jätteen ominaisuuksia sen määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi taikka sen loppukäsittelyn helpottamiseksi tai sen hyödyntämisen tehostamiseksi siten, että edistetään asetuksen 1 §:ssä säädetyn tarkoituksen saavuttamista. Yhdyskuntajätteen osalta tämä merkitsisi esimerkiksi jätteen riittävää lajittelua, erilliskerättyjen jätejakeiden kierrätystä tai jätteiden laitosmaista käsittelyä. Teollisuusjätteiden osalta vaatimus voisi tarkoittaa esimerkiksi jätteiden kuivaamista tai lujittamista taikka orgaanisen aineksen poistamista tai vähentämistä.

Jätteiden esikäsitteilyä koskevat vaatimukset ja 5 luvussa säädettyt rajoitukset esimerkiksi orgaanisen jätteen sijoittamisesta kaatopaikalle olisivat osittain päällekkäisiä ja ne täydentäisivät toisiaan. Molempien tavoitteena on, että kaatopaikalle ei enää ohjattaisi esikäsittelemätöntä orgaanista jätettä.

4 luku

Kaatopaikkakelpoisuuden arviointimenettely

Luvussa säädettäisiin menettelyistä jätteen hyväksymiseksi kaatopaikalle. Vaatimukset perustuisivat direktiivin liitteeseen II ja neuvoston päätökseen 2003/33/EY ja ne vastaisivat nykyisen valtioneuvoston päätöksen liitteen 2 vastaavia säännöksiä.

Nykyisen valtioneuvoston päätöksen liitteen 2 johdannossa oleva toinen kappale, jonka mukaan liitteen 2 ja 3 kohtaa ei sovelleta tiettyihin kaivannaisjätteisiin, poistettaisiin tarpeettomana. Vastaavat kaivannaisjätteet rajattaisiin asetuksen soveltamisalasta sen 2 §:n 2 momentin perusteella.

16 §. *Arviointia koskevat yleiset vaatimukset.* Pykälässä säädettäisiin nykyisen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti kaatopaikkakelpoisuuden arvioinnissa ja määrittelyssä sovellettavista yleisistä vaatimuksista. Pykälän sisältö vastaisi käytännössä direktiivin liitettä II.

17 §. *Perusmäärittelyn toteuttaminen.* 18 §. *Perusmäärittelyssä vaadittavat tiedot.* 19 §. *Perusmäärittelyyn liittyvä testaus.* 20 §. *Vastaavuustestaus.* 21 §. *Jätteen tarkastus kaatopaikalla.*

Pykälissä säädettäisiin nykyisen valtioneuvoston päätöksen ja neuvoston päätöksen liitteessä olevan 1 kohdan mukaisesti yksityiskohtaisesti kaatopaikkakelpoisuuden arvioinnissa sovellettavasta kolmiportaisesta menettelystä, johon kuuluvat perusmäärittely, vastaavuustestaus ja tarkastus kaatopaikalla.

Neuvoston päätöksessä edellytetään, että jäsenvaltiot määrittelevät ajan, jonka perusmäärittelyä ja vastaavuustestausta koskevat asiakirjat olisi säilytettävä. Tällaiseksi ajanjaksoksi ehdotetaan vähintään kolme vuotta (17 ja 20 §), kuten nykyisin. Lisäksi 21 §:ssä täsmennettäisiin kaatopaikalla suoritettaviin tarkastuksiin liittyviä vaatimuksia, kuten nykyisin ja niin kuin neuvoston päätöksessä edellytetään.

22 §. *Näytteenoton ja testauksen toteuttaminen.* 23 §. *Näytteenotto- ja testausmenetelmät.*

Asetuksen 22 §:ssä säädettäisiin näytteenoton ja testauksen toteuttamisessa noudatettavista käytännöistä. Näytteenotossa ja testauksessa olisi sovellettava 23 §:ssä ja liitteessä 2 mainittuja CEN-standardeja ja teknisiä spesifikaatioita sekä niiden myöhempiä päivitettyjä versioita. Muissa testeissä ja analyyseissä olisi ennen virallisen CEN-standardin valmistumista käytettävä sen prEN-vaiheessa olevaa luonnosta taikka lupaviranomaisen hyväksymää kansallista standardia tai muuta menettelyä. Vaatimukset käytettävistä näytteenotto- ja testausmenetelmistä perustuisivat nykyisen valtioneuvoston päätöksen vastaaviin vaatimuksiin täydennettyinä myöhemmin valmistuneilla uusilla relevanteilla menetelmillä.

5 luku

Kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen kelpoisuusvaatimukset

Luvussa määriteltäisiin jätteen laatuun perustuvat yksityiskohtaiset kelpoisuusvaatimukset jätteen hyväksymiseksi pysyvän jätteen, tavanomaisen jätteen tai vaarallisen jätteen kaatopaikalle taikka maanalaiseen sijoituspaikkaan tai elohopean väliaikaiseen varastoon. Vaatimukset perustuisivat pääosin neuvoston päätöksen ja nykyisen valtioneuvoston päätöksen vastaaviin vaatimuksiin siten kuin jäljempänä esitetään.

24 §. *Jätteen kelpoisuusvaatimusten soveltaminen.* Kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen olisi täytettävä kulloisenkin luokituksen mukaiselle kaatopaikalle 5 luvussa ja liitteessä 3 säädetyt kelpoisuusvaatimukset.

25 §. *Pysyvän jätteen kaatopaikalle ilman testausta hyväksyttävä jäte.* 26 §. *Pysyvän jätteen kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen kelpoisuusvaatimukset.*

Pykälissä ehdotetut pysyvän jätteen kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen kaatopaikkakelpoisuusvaatimukset olisivat nykyisen valtioneuvoston päätöksen vastaavien vaatimusten mukaiset.

27 §. *Tavanomaisen jätteen kaatopaikalle suppean testauksen perusteella tai ilman testausta hyväksyttävä jäte.* Pykälässä ehdotetaan uutena vaatimuksena, että myös tavanomaisen jätteen kaatopaikalle hyväksyttävän yhdyskuntajätteen sisältämän orgaanisen aineksen pitoisuus olisi aina selvitettävä ennen jätteen sijoittamista kaatopaikalle. Kyseisiin jätteisiin sovellettaisiin ns. suppeaa testausta, jossa kaatopaikkakelpoisuuden osoittamismenettelyyn sisältyisi pelkästään orgaanisen aineen määrittäminen (TOC-, LOI- tai DOC-määrittäminen). Ehdotettu testausvelvollisuus liittyisi 28 §:ssä ehdotettuihin orgaanisen jätteen sijoittamista koskeviin rajoituksiin. Pykälä vastaisi muutoin nykyisen valtioneuvoston päätöksen vastaavaa säännöstä.

Käytännössä orgaanisen aineksen pitoisuuden selvittäminen olisi osa kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen perusmäärittelyä ja laadunvalvontaa. Kaatopaikan ylläpitäjä tarkkailisi jäte-erien kaatopaikkakelpoisuutta ensisijaisesti kuorman purkutilanteessa tai tarvittaessa jätekasasta otetuilla satunnaisnäytteillä. Näytteitä otettaisiin tutkittaviksi, jos kuorman aistinvaraisen tarkastelun perusteella olisi epävarmuutta jätteen sopivuudesta kaatopaikalle.

28 §. *Tavanomaisen jätteen kaatopaikalle hyväksyttävän tavanomaisen jätteen yleiset kelpoisuusvaatimukset.* Tavanomaisen jätteen kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen yleisiä kelpoisuusvaatimuksia täydennettäisiin säätämällä kaatopaikalle sijoitettavan tavanomaisen jätteen biohajoavan ja muun orgaanisen aineksen enimmäispitoisuudesta. Direktiivissä ja nykyisessä valtioneuvoston päätöksessä säädetään yksityiskohtaisesti pysyvän jätteen ja vaarallisen jätteen kaatopaikoille hyväksyttävän jätteen orgaanisen aineksen enimmäispitoisuudesta, mutta vain yleisesti tavanomaisen jätteen kaatopaikalle hyväksyttävästä orgaanisesta jätteestä.

Ehdotuksen mukaan tavanomaisen jätteen kaatopaikan pintarakenteen tiivistyskerroksen alla olevaan jätetäyttöön tai rakenteeseen saisi vuodesta 2016 hyväksyä vain sellaista jätettä, jonka biohajoavan ja muun orgaanisen aineksen pitoisuus määritettynä orgaanisen hiilen kokonaismääränä tai hehkutushäviönä olisi enintään 10 prosenttia. Siirtymäsäännösten mukaan rakennus- ja purkujätteen lajittelussa ja muussa mekaanisessa käsittelyssä syntyvälle jätteelle raja-arvo olisi kuitenkin 2016–2020 välisenä aikana 15 prosenttia.

Jäte voitaisiin sijoittaa kaatopaikalle, jos joko TOC- tai LOI-määrittelyksen tulos olisi enintään 10 (tai 15) prosenttia. Esimerkiksi hehkutushäviölle asetetun raja-arvon ylittyminen ei siten estäisi jätteen sijoittamista kaatopaikalle, jos orgaanisen hiilen kokonaismäärä alittaisi 10 (tai 15) prosentin raja-arvon. Jätteen epäorgaanisuuden varmistamiseksi raja-arvon tulisi olla

mahdollisimman alhainen. Määrittämissä menetelmien rajoitusten vuoksi 10 prosentin raja-arvo on perusteltu, jotta välttyttäisiin alkuainehiilen ja mahdollisesti karbonaattisuolojen aiheuttamilta aiheettomilta raja-arvon ylityksiltä.

Pykälässä säädettäisiin eräiden jätteiden osalta poikkeuksista kiellosta sijoittaa orgaanisen aineksen raja-arvon ylittäviä jätteitä kaatopaikalle. Kuten edellä 3 lukuun liittyvissä asetusten perusteluissa todetaan, tällöin on otettava huomioon, että jätteen hyväksyminen kaatopaikalle ei määräydy vain nyt puheena olevan 28 §:n mukaan. Jätteiden sijoittamisen ja hyödyntämisen kaatopaikalla on täytettävä myös muun muassa jätelain 8 §:n jätehuollon etusijajärjestyksestä koskevat ja asetusehdotuksen 3 luvussa säädetyt vaatimukset. Sijoittaminen kaatopaikalle ei määräydy tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella niissäkään tapauksissa, joihin 28 §:ää ei sovelleta.

Pykälän mukaan siinä säädetyt rajoitukset eivät koskisi seuraavia jätteitä:

- kieltoa ei sovellettaisi energiantuotannossa ja jätteen polttamisessa syntyvään lento- ja pohjatuhkaan, jos tuhkan liunneen orgaanisen hiilen pitoisuus on alle 800 mg/kg; VTT:n taustamuistion mukaan energiantuotannossa tai jätteenpoltossa syntyvä lentotuhka ja kuona sisältävät orgaanisen hiilen ohella alkuainehiiltä ja karbonaattisuoloja, minkä johdosta liunneen orgaanisen hiilen pitoisuuden määrittäminen on näille jätteille soveltuva mittausmenetelmä; koostumuksensa ja sisältämänsä tuhkan takia myös rikinpoistojätteen kaatopaikkakelpoisuutta voidaan ainakin osin arvioida tuhkana ja siten liunneen orgaanisen hiilen raja-arvon mukaan; 29 ja 30 §:ssä säädetyissä tapauksissa sovellettaisiin kuitenkin mainituissa pykälissä säädetyjä vaatimuksia
- kielto ei koskisi erillään muista jätteistä sijoitettavaa pilaantunutta maa-ainesta tai ruoppausjätettä, jonka orgaanisen hiilen vaikutukset voidaan hallita huolehtimalla riittävästä kaasunvaihdesta ja kuivatuksesta erillisessä täytössä
- kieltoa ei sovellettaisi erillään muista jätteistä sijoitettuun asbestijätteeseen, koska asbestijätteelle ei ole nykyisin muuta soveltuva käsittelyvaihtoehtoa kuin sijoittaminen kaatopaikalle; terveyden suojelemiseksi asbestijäte pakataan jo purkutyön yhteydessä muovikääreisiin ja toimitetaan pakattuna kaatopaikalle sijoitettavaksi erilliselle alueelle
- kielto ei koskisi ns. sivutuoteasetuksessa tarkoitettuja eläimistä saatavia sivutuotteita, jos niiden maahan hautaaminen hyväksytään sivutuoteasetuksessa tai sen toimeenpanoasetuksessa; kielto ei koskisi muutakaan sellaista jätettä, joiden sijoittaminen kaatopaikalle on välttämätöntä eläintautien torjumiseksi; tällaisia jätteitä olisivat vaarallisten eläintautien torjunnassa syntyvien tapettujen eläinten raatojen lisäksi tartuntavaarallinen rehu- ja kuivikejäte sekä muu vastaava taudin leviämisen kannalta riskialtis jäte
- kielto ei koskisi massan valmistuksessa syntyvää metsäteollisuuden soodasakkaa eikä keräyspaperin siistauksessa syntyvää lietettä; soodasakan orgaanisen aineksen pitoisuus ylittää osalla tehtailla lievästi 10 prosentin raja-arvon; sakalle ei ole nykyisin muuta soveltuva käsittelyvaihtoehtoa kuin sijoittaminen kaatopaikalle; siistauslietteestä pääosa hyödynnetään materiaalina ja energiana; kaatopaikalle sijoitettavasta jätteestä perittävä jätevero rajoittaa osaltaan siistauslietteen kaatopaikkakäsittelyä.

Pykälässä tarkoitettuja rajoituksia ei sovellettaisi myöskään 29–31 §:ssä mainittuihin jätteisiin. Niitä koskisivat kyseisissä pykälissä säädetyt, 28 §:ssä säädettyä tiukemmat orgaanisen aineksen raja-arvot, jotka perustuvat direktiiviin ja neuvoston päätökseen.

29 §. *Tavanomaisen jätteen kaatopaikalle yhdessä kipsipohjaisen jätteen kanssa hyväksyttävän tavanomaisen jätteen kelpoisuusvaatimukset.* 30 §.

Tavanomaisen jätteen kaatopaikalle yhdessä hyväksyttävän tavanomaisen jätteen ja vakaan reagoimattoman vaarallisen jätteen kelpoisuusvaatimukset.

31 §. *Eräiden asbestijätteiden hyväksymistä tavanomaisen jätteen kaatopaikalle koskevat vaatimukset.*

Neuvoston päätöksen ja nykyisen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti asetettaisiin erityisiä vaatimuksia kipsipohjaisen ja muun tavanomaisen jätteen yhteissijoitukselle (29 §).

Samoin asetettaisiin erityisiä vaatimuksia tavanomaiselle jätteelle, joka sijoitetaan kaatopaikalle yhdessä vakaan reagoimattoman vaarallisen jätteen kanssa. Tällaisille yhdessä kaatopaikalle sijoitettaville jätteille määriteltäisiin laatuvaatimukset (30 §) tai säädettäisiin asbestijätteen käsittelyä koskevista erityisistä vaatimuksista (31 §).

32 §. *Vaarallisen jätteen kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen kelpoisuusvaatimukset.* Vaarallisen jätteen kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen kelpoisuusvaatimukset olisivat nykyisen valtioneuvoston päätöksen vastaavien vaatimusten mukaiset.

33 §. *Maanalaiseen sijoituspaikkaan hyväksyttävän jätteen kelpoisuusvaatimukset.* Pykälässä säädettäisiin neuvoston päätöksen ja nykyisen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti maanalaisiin sijoituspaikkoihin hyväksyttäviin jätteisiin sovellettavista vaatimuksista. Jätteestä ja sijoituspaikasta olisi muun ohella tehtävä neuvoston päätöksessä tarkoitettu turvallisuusarvio. Jäte voitaisiin hyväksyä sijoituspaikkaan ainoastaan siitä tehdyn turvallisuusarvioinnin perusteella. Pykälässä korostettaisiin nykyistä selkeämmin, että arvioinnissa olisi noudatettava neuvoston päätöksen liitteessä A säädettyjä kieltoja ja muita vaatimuksia.

34 §. *Eräiden raja-arvojen korottaminen.* Pykälässä säädettäisiin lupaviranomaisen toimivallasta korottaa tietyille 26, 29, 30 ja 32 §:ssä tarkoitetuille muuttujille ehdotettuja raja-arvoja. Menettelyn soveltamisessa olisi otettava huomioon liitteessä 3 olevaan 4 kohtaan sisällytetyt, neuvoston päätöksen liitteen 2 kohdan johdantoon perustuvat korottamista koskevat rajaukset. Neuvoston päätöksessä edellytetystä ilmoittamisesta komissiolle tapauksista, joissa edellä tarkoitettua menettelyä on sovellettu, säädettäisiin ehdotetussa 50 ja 51 §:ssä.

Pykälän mukaan tavanomaisen jätteen kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen kelpoisuusperusteiksi 28 §:ssä ehdotettuja orgaanisen hiilen kokonaismäärän ja hehikutushäviön raja-arvoja ei saisi korottaa.

Nykyisiä vaatimuksia täydentäen ehdotetaan, että tavanomaisen jätteen kaatopaikalle hyväksyttävän kipsipohjaisen jätteen ja vakaan reagoimattoman vaarallisen jätteen sijoittamiseen sovellettavaa orgaanisen hiilen kokonaismäärän raja-arvoa voitaisiin lupaviranomaisen päätöksellä korottaa enintään kaksinkertaiseksi 10 prosenttiin, jos muut korottamiselle säädetyt edellytykset täyttyvät. Näin turvattaisiin myös näissä erityistapauksissa jätteen riittävä epäorgaanisuus ja varmistettaisiin, että orgaanisen jätteen sijoittamista koskevat rajoitukset tavanomaisen jätteen kaatopaikoilla olisivat kaikilta osin yhtenäiset.

Pykälä olisi muutoin nykyisen valtioneuvoston päätöksen vastaavien säännösten mukainen.

35 §. *Poikkeuksen myöntäminen eräissä tapauksessa.* Pykälässä säädettäisiin lupaviranomaisen mahdollisuudesta myöntää eräissä tapauksissa poikkeuksia 28 §:ssä säädetyistä rajoituksista. Poikkeuksia voitaisiin myöntää esimerkiksi, jos osoitetaan, ettei jätteelle ole muuta soveltuvaa käsittelymenetelmää. Pykälässä oleva viittaus asetuksen 15 §:ään olisi informatiivinen ja korostaisi, että jätteet olisi tällaisissakin tapauksissa pääsääntöisesti aina esikäsiteltävä ennen sijoittamista kaatopaikalle.

36 §. *Pysyviä orgaanisia yhdisteitä sisältävän jätteen hyväksymistä koskevat erityiset vaatimukset.* Pykälään sisällytettäväksi ehdotettu nykyisen valtioneuvoston päätöksen vastaavan säännöksen mukainen viittaussäännös lupaviranomaisen oikeudesta hyväksyä eräissä tapauksissa pysyviä orgaanisia yhdisteitä sisältävien jätteiden sijoittaminen vaarallisen jätteen kaatopaikalle tai maanalaiseen varastoon perustuisi pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 850/2004. EU-asetuksessa edellytetystä ilmoittamisesta komissiolle tapauksista, joissa edellä tarkoitettua menettelyä on sovellettu, säädettäisiin 51 §:ssä.

37 §. *Metallisen elohopean väliaikaiseen varastointiin hyväksymistä koskevat erityiset vaatimukset.* Pykälässä olisi viittaussäännös EU:n elohopea-asetuksen säännökseen, jossa säädetään metallisen elohopean varastoinnille asetettavista vaatimuksista. Siinä säädettäisiin kaatopaikkadirektiivin muuttamisesta annetun neuvoston direktiivin mukaisesti metallisen elohopean väliaikaiselle varastoinnin hyväksymiselle asetetuista lisävaatimuksista, jotka koskevat elohopean koostumusta, varastosäiliön rakennetta sekä varastoinnin hyväksymistä ja seuranta.

6 luku

Jätteen toimittaminen kaatopaikalle

38 §. *Jätteestä annettavat tiedot.* Pykälässä säädettäisiin jätteen haltijan tai jätteen muun tuojan velvollisuudesta antaa tietoja kaatopaikan pitäjälle kaatopaikalle sijoitettavaksi tarkoitettusta jätteestä. Vaatimukset olisivat

direktiivin ja nykyisen valtioneuvoston päätöksen vastaavien säännösten mukaiset.

Tietoja olisi annettava jätteen alkuperästä ja luokittelusta. Vaarallisesta jätteestä, sako- ja umpikaivolietteestä, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteestä, rakennus- ja purkujätteestä ja pilaantuneesta maa-aineksesta olisi annettava myös jätettä koskeva siirtoasiakirja. Toisesta maasta siirrettävästä jätteestä olisi annettava jätteensirtoasetuksessa (EY) N:o 1013/2006 edellytetyt asiakirjat. Jätteestä olisi lisäksi annettava jäljennös 17–19 §:n mukaista perusmäärittelyä koskevista merkityksellisistä asiakirjoista. Mainitut asiakirjat olisi annettava ennen kuin ensimmäinen jäte-erä toimitetaan kaatopaikalle. Jätteen laatua seurattaisiin 20 §:n mukaisin vastaavuustestauksin, jos jätettä edelleen sijoitetaan kaatopaikalle.

Pykälässä tarkoitetut velvollisuudet koskisivat soveltuvin osin myös sellaista kaatopaikan pitäjää, jonka kaatopaikalle sijoitetaan vain omassa toiminnassa syntynyttä jätettä.

39 §. *Jätteen vastaanotto kaatopaikalla.* Pykälässä säädettäisiin direktiivin ja nykyisen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti kaatopaikan pitäjän velvollisuudesta seurata ja tarkkailla jätteiden vastaanottoa kaatopaikalle muun muassa tarkastamalla jätteitä koskevat tiedot ja asiakirjat sekä jätekuormat, pitämällä kirjaa vastaanotetusta jätteestä ja merkitsemällä muistiin alueet, jonne sijoitetaan vaarallista jätettä. Nämä velvollisuudet koskisivat soveltuvin osin kaatopaikan pitäjää, jonka kaatopaikalle sijoitetaan vain omia jätteitä. Neuvoston päätöksen mukaisesti määriteltäisiin myös tarkastuksissa otettujen näytteiden säilyttämisaika, kuten nykyisin.

7 luku

Kaatopaikan seuranta ja tarkkailu

40 §. *Seurantaa ja tarkkailua koskevat yleiset velvollisuudet.* 41 §. *Perustilaselvitys.* 42 §. *Jätetäytön tarkkailu.* 43 §. *Kaatopaikkakaasun tarkkailu.* 44 §. *Kaatopaikkavesien tarkkailu.* 45 §. *Pintavesien tarkkailu.* 46 §. *Pohjavesien tarkkailu.* 47 §. *Seuranta- ja tarkkailusuunnitelma.* 48 §. *Metallisen elohopean väliaikaista varastointia koskevat erityiset seuranta- ja tarkkailuvaatimukset.* 49 §. *Seurannasta ja tarkkailusta annettavat tiedot.*

Luvussa säädettäisiin direktiivin ja nykyisen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti kaatopaikan pitäjän velvollisuudesta seurata ja tarkkailla kaatopaikkaa ja sen ympäristöä sekä raportoida valvontaviranomaiselle kaatopaikan käytön ja jälkihoitovaiheen aikana. Säännökset vastaisivat nykyisen valtioneuvoston päätöksen liitteessä 3 olevia säännöksiä täydennettynä metallisen elohopean väliaikaisesta varastoinnista annetun neuvoston direktiivin mukaisilla vaatimuksilla tällaisen aineen varastoinnin seurannasta ja tarkkailusta.

8 luku

Täytöntöönpanon seuranta

50 §. *Tietojen merkitseminen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.* Pykälässä säädettäisiin lupa- ja valvontaviranomaisen velvollisuudesta merkitä kaatopaikkojen lupa-, seuranta- ja tarkkailutiedot ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Pykälä olisi uusi ja sen tarkoituksena olisi varmistaa, että tarvittavat kaatopaikkoja koskevat tiedot ovat koottavissa tietojärjestelmästä esimerkiksi EU-raportointia varten. Nykyisin tiedot joudutaan pyytämään valvontaviranomaisilta erillisillä kyselyillä.

51 §. *Täytäntöönpanosta annettavat tiedot.* Pykälässä säädettäisiin Suomen ympäristökeskuksen velvollisuudesta koota kaatopaikkoja koskevia seurantatietoja ja raportoida komissiolle. Suomen ympäristökeskuksella ei olisi enää velvollisuutta laatia erillistä selvitystä biohajoavan jätteen sijoittamisesta kaatopaikalle.

9 luku

Erinäiset säännökset

52 §. *Kaatopaikan ympäristölupa.* Pykälän 1 momentti olisi informatiivinen. Lupahakemuksesta ja lupa-asian käsittelystä säädetään ympäristönsuojelulaissa ja ympäristönsuojeluasetuksessa.

Pykälän 2 momentti korostaisi direktiivin mukaisesti valvontaviranomaisen velvollisuutta tarkastaa, että hanke on toteutettu lupahakemuksen ja lupamääräysten mukaisesti.

Pykälä olisi nykyisen valtioneuvoston päätöksen vastaavien säännösten mukainen.

53 §. *Voimaantulo ja siirtymäsäännökset.* Asetus tulisi yleisesti voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2013. Velvollisuus merkitä kaatopaikkaa koskevia tietoja ympäristönsuojelun tietojärjestelmään koskisi lupia, jotka myönnetään vuoden 2014 alusta. Siirtymäaika olisi tarpeen tietojärjestelmään tehtävien tarpeellisten muutosten käyttöön ottamiseksi. Uusia vaatimuksia biohajoavien ja muiden orgaanisten jätteiden sijoittamisen rajoittamisesta sovellettaisiin vuoden 2016 alusta. Siihen saakka noudatettaisiin nykyisen valtioneuvoston päätöksen 4 §:n 1 momentin 2 kohdan säännöksiä. Muilta osin nykyinen valtioneuvoston päätös kumottaisiin 1 päivästä huhtikuuta 2013.

Asetusta ei sovellettaisi ennen 1 päivää lokakuuta 1997 lain mukaisesti käytöstä poistettua kaatopaikkaa. Kaatopaikan sijaintia koskevaa 4 §:ää ei sovellettaisi ennen 1 päivää lokakuuta 1997 käytössä olleeseen kaatopaikkaan.

Liite 1. Kaatopaikan pohja- ja pintarakenteet

Liite 2. Näytteenotto- ja testausmenetelmät kaatopaikkakelpoisuuden arvioinnissa

Liite 3. Kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen kelpoisuusvaatimukset

Liite 4. Metallisen elohopean hyväksymistä väliaikaiseen varastointiin koskevat erityiset vaatimukset